

Sygn. akt IVU 2624/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2020r.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zielonej Górze

IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Robert Macholak

Protokolant: st.sekr. sąd. Beata Błauciak

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2020r. w Zielonej Górze

odwołania **B. J.**

od decyzji **Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw**

Wewnętrznych i Administracji w W.

z dnia 26 czerwca 2017r. (znak: (...))

w sprawie **B. J.**

przeciwko **Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw**

Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury policyjnej

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje B. J. prawo do emerytury poczynając od 01 października 2017r. w kwotach ustalonych z pominięciem art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2016r., poz. 708 z późn. zm.)

Sygn. akt IVU 2624/19

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia z dnia 26.06.2017 r. nr (...) nr ewidencyjny: (...) organ rentowy - Dyrektor Zakładu Emerytalno - Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - powołując się na:

- art. 15 c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016.708 z późn.- „policyjna ustawa emerytalna”),

- informację Instytutu Pamięci Narodowej nr (...) z dnia 25.05.2017r. ponownie ustalił wysokość emerytury dla ubezpieczonego B. J..

W odwołaniu od tej decyzji (k. 3-10v) ubezpieczony B. J. wnosił o jej zmianę w całości i przyznanie prawa do policyjnej emerytury w wysokości pobieranej dotychczas. Wnosił też o zwrot kosztów procesu.

Ubezpieczony zarzucił zaskarżonej decyzji między innymi, naruszenie przepisów i zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz postanowień Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności poprzez naruszenie zasady ochrony praw nabytych, zasad: sprawiedliwości społecznej, zaufania obywatela do państwa i prawa, niedziałania prawa wstecz, arbitralnego obniżenia należnej emerytury i zastosowania nieuzasadnionej represji ekonomicznej, naruszenia prawa do zabezpieczenia społecznego, naruszenie godności człowieka, nierównego traktowanie ubezpieczonego w stosunku do innych funkcjonariuszy i zastosowania odpowiedzialności zbiorowej oraz ukarania za nieokreślone czyny pomimo, że nigdy nie popełnił żadnego przestępstwa, ustawowe uznanie za osobę naruszającą prawo poprzez przypisanie pełnienia bliżej nieokreślonej służby na rzecz totalitarnego państwa, zastosowania represji bez wykazania winy indywidualnej. Pozbawienia byłych żołnierzy (...) uprawnień do zaliczenia służby w Wojskach Ochrony Pogranicza na równi ze służbą w Straży Granicznej.

Pozwany w odpowiedzi na odwołanie (k. 27-29 akt sąd.) wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie od odwołującego się na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, iż odwołujący zaskarżył, decyzję pozwanego z dnia 26.06.2017r. nr świadczenia (...) o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej wnosząc o jej uchylenie. Pozwany podniósł, iż z dniem 1 stycznia 2017r. weszła w życie ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016 r. poz. 2270), zwanej dalej „ustawą zmieniającą”, na mocy której wprowadzono art. 13b. ustalający katalog cywilnych i wojskowych instytucji i formacji, w których służba w od dnia 22 lipca 1944r. do dnia 31 lipca 1990r jest uznawana za służbę na rzecz totalitarnego państwa.

Ustawa zmieniająca wprowadziła także w art. 15c zasady obliczania wysokości dla osób, które pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa. Zgodnie z brzmieniem art. 15 c ust. 1 w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b; i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. emerytura wynosi:

- 1) 0% podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b;
- 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13b ust 1 pkt 1, 1a oraz 2-4.

Powołany przepis zawierał także obostrzenie zawarte w ust. 3, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Pozwany podniósł, iż ustawodawca zobowiązał tym samym pozwany organ emerytalny do wszczynania z urzędu postępowania w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczeń i wysokości świadczeń stosownie do wyżej wymienionych przepisów.

Z informacji o przebiegu służby z dnia 5.05.2017r. Nr (...) sporządzonej przez Instytut Pamięci Narodowej wynikało, iż odwołujący w okresie od dnia 01.10.1976r. do dnia 31.07.1990r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z dnia lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (tj. Dz.U. 2016. poz. 708 z późn. zm.).

Uwzględniając powyższe, pozwany zaskarżoną decyzją dokonał ponownego przeliczenia świadczenia odwołującego na zasadach określonych w art. 15c powoływanej ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...). Pozwany dodatkowo podnosił, że wydaje decyzje w przedmiocie przyznania prawa do świadczenia oraz jego wysokości na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie. W myśl § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 18 października 2004r. w sprawie trybu postępowania i właściwości organu w zakresie zaopatrzenia emerytalnego funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej oraz ich rodzin (Dz. U. 2004, Nr 239, poz. 2404, z późn. zm.). środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby oraz okres służby jest zaświadczenie o przebiegu służby, sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza, wystawione przez właściwe organy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu lub Państwowej Straży Pożarnej. Natomiast zgodnie z art. 13a ust. 5 ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, informacja o przebiegu służby jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzonym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy. Zdaniem pozwanego, informacja o przebiegu służby była tym samym wiążąca dla organu emerytalno-rentowego przy wydawaniu przedmiotowych decyzji. W wykonaniu i zgodnie z powołanymi przepisami pozwany ustalił wysokość emerytury odwołującego, a złożenie do sądu od decyzji organu emerytalnego nie wstrzymuje wykonania decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący się B. J. po ukończeniu szkoły średniej w dniu 26.09.1975r. rozpoczął naukę w Szkole Chorążych (...) w K., którą ukończył w dniu 30.09.1976r. w stopniu młodszego chorążego.

Od dnia 01.10.1976r. rozpoczął służbę w (...) Brygadzie (...) w K. na stanowisku kontrolera G. P. K. (...) w O.. Na tym stanowisku był do dnia 6.06.1978r. Praca jego polegała na odprawie paszportowej osób przekraczających granicę państwową.

Od 6.06.1978r. do 15.01.1981r. pracował na stanowisku technika kryminalistycznego (...) O.. Jego praca na tym stanowisku polegała na zbieraniu, zabezpieczaniu i dokumentowaniu dowodów przestępstw skierowanych przeciwko nienaruszalności granicy państwowej.

Od 15.01.1981r. do 1.06.1982r. pełnił funkcję pomocnika Dowódcy (...) w O.. Od 1.06.1982r. do 31.10.1989r. pełnił obowiązki oficera śledczego grupy operacyjnej. Było to stanowisko oficera dochodzeniowego Batalionu G. (...) w T., gdzie pracował do dnia 15.05.1991r. Jako oficer dochodzeniowy prowadził postępowania przygotowawcze w stosunku do sprawców przestępstw granicznych.

W dniu 15.05.1991r. w związku ze spełnianiem wymogów określonych w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 12 października 1990r. o Straży Granicznej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1643 ze zm.), m.in.: nieposzlakowana opinia, niekaralność za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, korzystanie w pełni z praw publicznych, zdolność fizyczna i psychiczna do służby, został mianowany funkcjonariuszem w służbie stałej i jednocześnie zwolniony z zawodowej służby wojskowej.

Ostatecznie służbę jako funkcjonariusz Straży Granicznej zakończył w stopniu starszego chorążego sztabowego. Jako funkcjonariusz Straży Granicznej służbę swoją pełnił w (...) Oddziale Straży Granicznej w K. na stanowisku funkcjonariusza SG G. P. K. SG w O. (specjalista, kontroler. Służbę w Straży Granicznej pełnił do dnia 15.06.1997r, kiedy to na podstawie art. 45 ust. 2 stawy o Straży Granicznej - z uwagi na nabycie uprawnień emerytalnych - został zwolniony ze służby. Jego wysługa wyniosła 20 lat 8 miesięcy i 14 dni po zaokrągleniu 21 lat - (zawodowa służba wojskowa 14 lat 7 miesięcy i 14 dni, służba w Straży Granicznej 6 lat 1 miesiąc).

W dniu 14.07.1997 r., decyzją nr (...) wydaną na podstawie ustawy z dnia 18 lutego 1994r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy (...) pozwany organ ustalił jego prawo do emerytury policyjnej z tytułu wysługi lat na 75 %, która wyniosła 948,13 zł.

(dowód: akta emerytalne odwołującego)

W wyniku waloryzacji przez 20 lat jego emerytura od dnia 01.03.2017r. wynosiła 2.198,26 zł. netto. W dniu 03.07.2017r. została mu doręczona decyzja Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (dalej: „Organ” lub „ZER MSWiA”) z dnia 26.05.2017r. nr (...) o ponownym ustaleniu wysokości emerytury nr (...) wydana na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy(...) oraz otrzymanej z Instytutu Pamięci Narodowej informacji Nr (...) z dnia 05.05.2017r.

Zaskarżoną decyzją z dniem 01 października 2017r. obniżył wskaźnik obliczania jego świadczenia emerytalnego do wysokości 0% podstawy wymiaru za każdy rok służby w okresie od dnia 01.10.1976r. do dnia 31.07.1990r. tj.13 lat i 10 miesięcy; ustalił podstawę wymiaru emerytury stanowi kwota 3553,43 zł, a emerytura wynosi 21,95% podstawy wymiaru tj. 933,20 zł (przed zmianą 2665,12 zł); jednocześnie określił wysokość emerytury na kwotę 1000,00 zł brutto tj. 854,00 zł netto (aktualnie 2193,26 zł.).

(dowód: załączone akta emerytalne odwołującego)

W trakcie pełnienia ponad 30-letniej służby odwołujący B. J. nie popełnił jakiegokolwiek zbrodni, występku, deliktu czy innego czynu zasługującego na potępienie. Pracując zawodowo nie realizował innych zadań mających na celu zwalczanie opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów, związków wyznaniowych, łamania praw do wolności, gwałcenia prawa do życia, wolności, własności, bezpieczeństwa obywateli..tj. zadań ujętych w preambule ustawy lustracyjnej.

Pismem nr BU Po III-530-13(2)/17 z dnia 11.07.2017r. Prezes Instytutu Pamięci Narodowej komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu przesłał odwołującemu zaświadczenie nr 8/17, że jego dane osobowe nie są tożsame z danymi osobowymi, które znajdują się w katalogu funkcjonariuszy, współpracowników, kandydatów na współpracowników bezpieczeństwa państwa. Odwołujący od 9 lat leczy się onkologicznie, otrzymywana dotychczas emerytura pozwalała mu na opłacenie mieszkania, zakup żywności i niezbędnych leków oraz dojazdu na kontrole lekarskie. Tą, którą otrzymał od 01.10.2017 r. nie wystarcza na prawidłowe leczenie choroby.

(dowód: zeznania odwołującego k. 95v akt sąd., akta emerytalne)

Według zaświadczenia Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 5.05.2017r. Nr (...) w okresie od 1.10.1976r. do 31.07.1990r. ubezpieczony pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa (informacja Oddziałowego Archiwum IPN w P. z dnia 5.05.2017 r. w aktach MSWiA k. 42 akt MSWiA).

W oparciu o powyższą informację IPN organ rentowy uznał, że ubezpieczony spełnił przesłanki do objęcia go zakresem podmiotowym art. 13b policyjnej ustawy emerytalnej, w związku z czym dokonał ponownego obliczenia i obniżenia wysokości emerytury ubezpieczonego jak w zaskarżonej decyzji.

Stanowiąca podstawę wydania zaskarżonej decyzji - informacja Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 5.05.2017 r. o przebiegu służby ubezpieczonego jak i jego akta osobowe nie zawierają żadnej informacji wskazującej, że zadania, które faktycznie realizował ubezpieczony polegały na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli.

(okoliczności bezsporne).

Postanowieniem z dnia 19 sierpnia 2019r. Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – wyznaczył do rozpoznania sprawy Sąd Okręgowy w Zielonej Górze (k. 47 akt sąd.).

Powyższy stan faktyczny sprawy był bezsporny i został ustalony przez Sąd na podstawie powołanych wyżej okoliczności powszechnie znanych i dokumentów, które nie budziły wątpliwości co do formy jak i treści i nie były kwestionowane przez strony. Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego B. J., albowiem korespondowały z dowodami z dokumentów.

Ponadto Informacji Instytutu Pamięci Narodowej z dnia 05.05.2017 r. o przebiegu służby ubezpieczonego sąd dał wiarę jedynie co do stwierdzonego w niej faktu służby w instytucjach wymienionych w katalogu jednostek organizacyjnych zawartym w przepisie art. 13b ust. 1 powoływanej ustawy emerytalnej, albowiem jako dokument urzędowy, odpowiadający wymaganom z art. 244 § 1 k.p.c., korzysta z domniemania prawdziwości (autentyczności) oraz domniemania zgodności z prawdą tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone. Dokonując oceny tego dokumentu urzędowego Sąd miał na uwadze stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, że jako dokument urzędowy podlega on nie tylko weryfikacji w postępowaniu przed właściwym organem emerytalnym, ale przede wszystkim podlega wszechstronnej kontroli sądowej w postępowaniu wyjaśniającym, albowiem sąd orzekający o ostatecznym ukształtowaniu praw emerytalnych funkcjonariusza nie jest prawnie związany treścią tej informacji (wyrok z dnia 11.01.2012r. K 36/09, OTK-A 2012/1/3).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Spór w sprawie dotyczył tego, czy przepisy ustawy z dnia 16.12.2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz i ich rodzin (Dz. U. 2016, poz. 2270) tak zwanej drugiej ustawy nowelizującej policyjną ustawę emerytalną – zostały prawidłowo zastosowane.

Należy wskazać, iż ustawa z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin - zastąpiła ustawę z dnia 31 stycznia 1959 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej oraz ich rodzin (Dz. U. z 1983 r. Nr 46, poz. 210, ze zm.). Od 1994 r. emerytury funkcjonariuszy wysłużone w latach 1944-1989 zostały zrównane „ze służbą w Policji, Urzędzie Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i w Służbie Więziennej” (art. 13 ust. 1 powołanej ustawy emerytalnej). Jednocześnie ustawodawca zdecydował w 1994r., że z emerytury policyjnej nie skorzysta jedynie ten były funkcjonariusz, który służąc „w latach 1944-1956 w charakterze funkcjonariusza organów bezpieczeństwa państwa, porządku i bezpieczeństwa publicznego, przy wykonywaniu czynności służbowych popełnił przestępstwo przeciwko wymiarowi sprawiedliwości lub naruszające dobra osobiste obywatela i za to został zwolniony dyscyplinarnie, umorzono wobec niego postępowanie karne ze względu na znikomy lub nieznaczny stopień społecznego niebezpieczeństwa czynu lub został skazany z winy umyślnej prawomocnym wyrokiem sądu” (art. 13 ust. 2 policyjnej ustawy emerytalnej). Przepis ten miał być dowodem na to, że żaden funkcjonariusz organów bezpieczeństwa z lat 1944 -1956. który dopuścił się czynów nazywanych wówczas „stosowaniem niedozwolonych metod w śledztwie”, nie skorzysta z uprzywilejowanego systemu zaopatrzenia emerytalnego. Ustawodawca ustawą z dnia 23.01.2009 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin oraz ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. Nr 24, poz. 145) tzn. pierwszą ustawą dezubekizacyjną - od dnia 1.01.2010 r. obniżył wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonego za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 31.07.1990r. z 2,6% do 0,7% w związku z przyjęciem, że te prawa zostały nabyte niesłusznie z punktu widzenia aktualnej oceny działalności tych instytucji i dopuszczalna jest likwidacja tzw. przywilejów emerytalno- rentowych byłych funkcjonariuszy nadanych im przez władze w czasach poprzedniego ustroju. W brzmieniu wprowadzonego wówczas art. 15b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej sam fakt pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa powodował obniżenie świadczenia emerytalnego. Przepisy tej ustawy zostały uznane za zgodne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przez Trybunał Konstytucyjny. Również Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał te zmiany przepisów za nie naruszające zasad Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zakresie odpowiedniej proporcji podjętych środków a celem, którego realizacji służyły i „właściwej równowagi” pomiędzy interesem jednostki względem interesu społecznego i odnotował, że praca w służbach bezpieczeństwa, która przyczyniała się do naruszeń prawa i wolności

gwarantowanych przez Konwencję powinna być traktowana jako okoliczność uzasadniająca i usprawiedliwiająca wyodrębnienie kategorii osób świadczących taką pracę i objęcie ich obniżeniem świadczeń emerytalnych. W ocenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Polskie władze w ten sposób położyły kres przywilejom emerytalnym przysługującym członkom byłych komunistycznych służb bezpieczeństwa i zapewniły tym samym sprawiedliwość systemu emerytalnego (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24.02.2010 r. sygn. akt R 6/09 i decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 6.06.2013 r, nr (...) w sprawie C. przeciwko Polsce).

Poza sporem było w tej sprawie, że w dacie orzekania - osobista sytuacja ubezpieczonego B. J. obecnie nie uległa jakiegokolwiek zmianie. W szczególności, nie ujawniono żadnych nowych okoliczności co do przebiegu jego służby.

Ustawodawca z dniem 1.10.2017r. - ustawą z dnia 16.12.2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego i Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. 2016, poz. 2270) tzw. drugą ustawą dezubekizacyjną wprowadził do porządku prawnego kolejną regulację wprowadzającą zasadę obniżenia nie tylko policyjnych emerytur, lecz także ingerującą w wysokość policyjnych rent inwalidzkich i rent rodzinnych, po osobach, które "pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa". Grupa ta została wyróżniona spośród wszystkich uprawnionych do świadczeń emerytalno-rentowych i zdefiniowana przez ustawodawcę w art. 13b ustawy nowelizującej. Zgodnie z nowym art. 13b ust. 1 powołanej ustawy emerytalnej za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznano służbę od dnia 22 .07.1944 r. do dnia 31.07.1990 r. w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. Kryterium formalne pełnienia służby w tak określonych cywilnych i wojskowych formacjach zostało jednak wzmocnione poprzez wskazanie, że jest to „służba na rzecz totalitarnego państwa”.

Ustawa zmieniająca wprowadziła także w art. 15c nowe zasady obliczania wysokości świadczenia dla osób, które pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa. Zgodnie z brzmieniem art. 15 c ust. 1 w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa ust.1 art. 13h i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku, emerytura wynosi:

- 1) 0% podstawy wymiaru - za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa o której mowa w art. 13b;
- 2) 2,6% podstawy wymiaru - za każdy rok służby lub okresów równorzędnych ze służbą, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1a oraz 2-4.

Powołany przepis zawiera także obostrzenie zawarte w ust. 3, zgodnie z który wysokość emerytury ustalonej zgodnie z ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przy czym w roku 2017 była to kwota 2 069,02 zł. Ta regulacja spowodowała niemożność uwzględnienia ponad wyznaczony przez ustawodawcę limit, przy obliczaniu emerytury, także okresów zatrudnienia poza służbą mundurową i innych, o których mowa w art. 14 ustawy emerytalnej, które dotychczas doliczało się do wysługi emerytalnej i podwyższały one emeryturę o 1.3% podstawy jej wymiaru. Ustawodawca, na mocy nowelizacji z 16 grudnia 2016 roku uchylił także wynikającą z dotychczasowego przepisu art. 15b ust. 2 zasadę, że w przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 roku odpowiednio stosuje się m.in. art. 15 ust. 4, stanowiący, że emeryturę podwyższa się o 15% podstawy wymiaru emerytowi, którego inwalidztwo pozostaje w związku ze służbą. Obecnie nowy przepis art. 15c ust. 2 stanowi, że odpowiednio stosuje się art. 14 i art. 15 ust. 1-3a, 5 i 6, przy czym emerytury nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Na podobnych zasadach zostały obniżone również renty inwalidzkie a wprowadzona art. 22a ust. 1 zasada zmniejszania świadczeń o 10 % podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa powoduje redukcje wysokości rent nawet do zera. Ustawa nowelizująca z 2016 r. wprowadziła także pewne wyjątki od zasady obniżania świadczeń, pomimo służby w organach

na rzecz totalitarnego państwa wynikające z przepisów w art. 8a, art. 15c ust. 5 i 6, art. 22a ust. 5 i 6, art. 24a pkt 4, 5 i 6. W szczególności sankcja obniżenia świadczenia nie obejmuje tego funkcjonariusza lub członka jego rodziny, który udowodni, że przed 1990 rokiem bez wiedzy przełożonych podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległości Państwa Polskiego.

W konsekwencji wprowadzonej od 1.10.2017 r. regulacji, wszystkie osoby - również te, które zmarły przed wejściem w życie drugiej ustawy nowelizującej a które miały chociażby epizod w "służbie na rzecz totalitarnego państwa", zostały dotknięte (także po śmierci) obniżeniem świadczeń emerytalno - rentowych a członkowie ich rodzin obniżeniem świadczeń rodzinnych i to zarówno tych wypracowanych przed 1990 r., jak i po tej dacie.

Ustawa nowelizująca wprowadziła ponadto obowiązek organu rentowego podejmowania z urzędu postępowania w sprawie wydania decyzji ustalających na nowo wysokość świadczeń oraz ustaliła, że złożenie odwołania nie wstrzymuje wykonania decyzji (art. 2).

Wysokość policyjnej emerytury odwołującego B. J. wyniosła od 1.10.2017r. kwotę 993,20zł (27,95 % wymiaru). Ponieważ była niższa od kwoty odpowiedniego świadczenia w najniższej wysokości, została podwyższona do kwoty 1000zł i wskutek waloryzacji, jej całkowita wysokość do wypłaty to 2193,26zł.

Wymaga zaznaczenia, iż w dniu 16 września 2020r. Sąd Najwyższy wydał Uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego. W uchwale tej wskazał, iż - Kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” określone w art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno- Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz. U. z 2020 r., poz. 723) powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. Sąd Okręgowy rozpoznający przedmiotową sprawę w pełni podziela i przyjmuje za własne stanowisko Sądu Najwyższego.

Nie było sporne w sprawie, że zebrany materiał dowodowy nie zawiera żadnej informacji wskazującej, aby działalność ubezpieczonego w okresie tej służby faktycznie polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Poza sporem było również w tej sprawie że taka służba ubezpieczonego w tym okresie od 1.10.1976 r. do 31.07.1990 r. -była służbą w jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 13 b ust. 1 ustawy nowelizującej z 16.12.2016 r. i z tej przyczyny obecnie ubezpieczony został uznany przez organ rentowy za osobę pełniącą służbę na rzecz totalitarnego państwa a w konsekwencji tego zaskarżona decyzją należna mu emerytura od 1.10.2017r. została zredukowana do wysokości przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W tej sprawie nie ulegało jednak wątpliwości, że sytuacja jest szczególna, bo w związku ze skierowanymi pytaniami prawnymi w sprawach zawisłych pod sygn. P 4/18 i P 16/19 Trybunał Konstytucyjny będzie rozstrzygał o zgodności z Konstytucją przepisów prawa materialnego, na podstawie których została wydana zaskarżona decyzja i które są podstawą do dokonania jej kontroli w postępowaniu sądowym. Orzeczenie Trybunału w tym względzie powinno definitywnie rozstrzygnąć problem konstytucyjny i w związku z tym może bezpośrednio wpływać na prawidłowość rozstrzygnięcia niniejszej sprawy – o ile podstawą jej rozstrzygnięcia byłaby odmowa zastosowania niekonstytucyjnego przepisu. Faktem jest również, że nie ma żadnej pewności kiedy takie orzeczenie zapadnie.

Poza sporem w tej sprawie było, iż obniżenie policyjnej emerytury ubezpieczonego nastąpiło nie w rezultacie zmian w jego osobistej sytuacji, ale w rezultacie zmian w przepisach i sposobie ich stosowania.

Trzeba wskazać, iż zgodnie z wprowadzonym drugą ustawą nowelizującą przepisem art. 13 b ust. 1 „za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznano służbę od dnia 22.07.1944 r. do 31.07.1990 r. w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. W konsekwencji, bezpośrednią przyczynę obniżenia policyjnej

emerytury na gruncie tej sprawy stanowiła okoliczność, że ubezpieczony został uznany za osobę pełniącą służbę na rzecz totalitarnego państwa, bo w okresie od 1.10.1976 r. do 31.07.1990 r. pracował w jednostce organizacyjnej wymienionej w art. 13 b ust. 1 ustawy nowelizującej z 16.12.2016 r.

Podać także należy, iż przywracanie sprawiedliwości społecznej poprzez obniżenie emerytur wszystkim funkcjonariuszom służb i organów bezpieczeństwa, niezależnie od ich roli i funkcji pełnionej w tych służbach było już przedmiotem poprzednich rozwiązań ustawowych przyjętych w 2009r. tzw. „pierwszej ustawy dezubekizacyjnej”. Wówczas już obniżono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 31.07.1990 roku z 2.6% do 0,7% w związku z przyjęciem, że te prawa zostały nabyte niesłusznie z punktu widzenia aktualnej oceny działalności tych instytucji. W świetle wprowadzonego wówczas art. 15b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej sam fakt pełnienia służby w organach bezpieczeństwa państwa powodował obniżenie świadczenia emerytalnego, albowiem brak było uzasadnionych przesłanek do przyjęcia, że oprócz kryterium pełnienia służby w organie bezpieczeństwa państwa, doniosłość prawną dla ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego ma przesłanka w postaci rodzaju wykonywanych przez funkcjonariusza zadań w organie, co w ocenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stanowiło kres przywilejom emerytalnym przysługującym członkom byłych komunistycznych służb bezpieczeństwa i zapewniło tym samym sprawiedliwość systemu emerytalnego w Polsce. W tej sytuacji nie można pominąć faktu, że obecna treść przepisu art. 13b istotnie odbiega od treści obowiązującego w tym zakresie poprzednio art. 15b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej, albowiem kryterium formalne służby w określonych cywilnych i wojskowych formacjach zostało wzmocnione poprzez wskazanie, że jest to „służba na rzecz totalitarnego państwa. Jest to nowe dodatkowe kryterium a taka konstrukcja art. 13 b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej w sposób nieuchronny nakazuje weryfikację czy w przypadku pełnienia służby wymienionych przez ustawodawcę instytucjach i formacjach mamy do czynienia ze „służbą na rzecz totalitarnego państwa”.

Należy przy tym mieć na względzie, że na gruncie tak zwanej ustawy nowelizującej z 16.12.2016 r. ustawodawca posługuje się pojęciem „służby na rzecz totalitarnego państwa” ale nie podaje definicji takiej służby jedynie wprowadza katalog instytucji i jednostek, które należy traktować jako totalitarne. Jednocześnie pojęcie służby na rzecz totalitarnego państwa wnosi akcent znaczeniowy, który nie może zostać pominięty w wymiarze normatywnym, zaś przy interpretacji prawa należy brać pod uwagę nie "wyrwany z kontekstu" przepis, ale należy uwzględnić jego "otoczenie normatywne" gdyż przepis jako samodzielna jednostka redakcyjna może nie zawierać wszystkich niezbędnych do skonstruowania normy prawnej elementów OTK Dz.U. 2004. Nr 4, poz. 33).

Sąd zwraca uwagę, iż w orzecznictwie sądów powszechnych (porównaj: Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w postanowieniu z dnia 30 maja 2019r. sygn. akt III AUz 41/19, uchylając postanowienie Sądu Okręgowego o zawieszeniu postępowania na podstawie art. 177 par. 1 pkt. 3¹ kpc) występuje stanowisko, że sąd ubezpieczeń społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W., nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby przedstawionej przez Instytut Pamięi Narodowej zarówno co do faktów jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11 OSNP 2012/23-24/298).

Dodatkowo należało przytoczyć i podzielić pogląd Rzecznika Praw Obywatelskich zaprezentowany w stanowisku w sprawie odwołań od decyzji Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA obniżających z dniem 1.10.2017r. świadczenia emerytalno-rentowe byłym funkcjonariuszom służb ochrony PRL z dnia 30.05.2019r. i z dnia 10.06.2019 r., że ustawy nowelizującej z dnia 16.12.2016 r. nie można czytać w oderwaniu od całego systemu prawnego Rzeczypospolitej. Powinno to być rzeczą naturalną, albowiem w związku z rozszerzeniem porządku prawnego funkcjonującego na terenie Polski o umowy międzynarodowe znacznie wzrosła rola wykładni systemowej. W tym przypadku, jak wskazał Rzecznik Praw Obywatelskich należało uwzględnić, że preambuła do ustawy z dnia 18.10.2006r. o ujawnieniu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2017 r. poz. 2186 ze zm.). zwanej dalej „ustawą lustracyjną” stwierdza, że to praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, lub pomoc udzielana tym organom, polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej i związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do

wolności słowa i zgromadzeń, gwałcenia prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. W ten sposób sam ustawodawca w preambule ustawy lustracyjnej stwierdził, jakie działania są działaniami na rzecz totalitarnego państwa. W tej sytuacji wykładnia art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej powinna uwzględniać tę okoliczność, jest to bowiem jedyna legalna definicja służby na rzecz totalitarnego państwa. Tylko taki sposób wykładni zapewnia realizację celu nowelizacji policyjnej ustawy emerytalnej, by których służba nie była działaniem na rzecz totalitarnego państwa nie tracili w sposób nieuzasadniony świadczeń (gdyby ustawodawca miał inny cel to nie wprowadzałby tej definicji, ale tylko wymieniał jednostki organizacyjne - tak jak to zrobiono w 2009 roku). Oznacza to jednak, że po zmianach dokonanych drugą ustawą nowelizacyjną z 16.12.2016r. nie wystarczy, że organ rentowy zmniejszając emeryturę lub rentę wykaże pełnienie służby w wymienionych przez ustawodawcę cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach. Musi ponadto wykazać, że była to służba na rzecz totalitarnego państwa, która według legalnej definicji zawartej w preambule ustawy lustracyjnej polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków zawodowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Tylko taki sposób wykładni art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej zapewnia spójność i logiczność obowiązującego w tym zakresie prawa oraz to, że działanie, które nie zostało zakwalifikowane przez samego ustawodawcę jako działanie na rzecz totalitarnego państwa, nie spowoduje nieuzasadnionego obniżenia świadczenia emerytalnego (rentowego). Tylko wskazana powyżej wykładnia art. 13b ust. 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym zapewni również, że ingerencja w prawo do poszanowania mienia będzie miała charakter ingerencji racjonalnie uzasadnionej w rozumieniu art. 1 Protokołu Nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. W interesie publicznym jak wymaga tego standard konwencji leży bowiem, aby osoby które w sensie materialnym nie pełniły służby na rzecz państwa totalitarnego, co zresztą sam ustawodawca potwierdził, definiując służbę na rzecz tego państwa, nie ponosiły konsekwencji w postaci obniżenia świadczenia emerytalnego (rentowego). Tylko wtedy też ingerencja w prawo do poszanowania mienia będzie rozsądnie proporcjonalna do realizowanego celu. Zostanie też wówczas osiągnięta „sprawiedliwa równowaga” pomiędzy wymogami interesu powszechnego społeczeństwa a wymogami praw podstawowych przysługujących osobie. Tylko w ten sposób zostanie też zachowana systemowa spójność pomiędzy treścią art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej, a treścią preambuły do ustawy lustracyjnej. Sąd Okręgowy w całości podzielił i uznał za własne powyższe stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich.

W przedmiotowej sprawie, podstawą wydania zaskarżonej decyzji było ustalenie, że ubezpieczony B. J. w okresie od 1.10.1976 r. do 31.07.1990 r. pełnił służbę w instytucjach wymienionych w katalogu jednostek organizacyjnych zawartym w przepisie art. 13b ust. 1 policyjnej ustawy emerytalnej, w których służbę ustawodawca uznał obecnie za służbę na rzecz totalitarnego państwa. Organ rentowy nie wykazał jednak, że ubezpieczony w okresie tej służby faktycznie podejmował jakąkolwiek działalność polegającą na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. W żadnym wypadku nie wynika to z informacji IPN z dnia 5.05.2017r. a organ rentowy nawet nie podnosił w toku postępowania, aby takie zadania ubezpieczony faktycznie realizował. Pozwany w istocie stał na stanowisku, że każda służba w wymienionych przez ustawodawcę instytucjach i formacjach, potwierdzona informacją IPN jest służbą na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13 b tak zwanej drugiej ustawy nowelizacyjnej. Zdaniem Sądu, przedstawiony pogląd jest błędny i nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie wszelka praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego jest potępiona i objęta dyskredytacją, lecz jedynie ta, która polegała na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Trzeba wskazać, iż ustawodawca dał temu wyraz odnosząc się w art. 13 b policyjnej ustawy emerytalnej do pojęcia - służby na rzecz totalitarnego państwa, zdefiniowanego w cytowanej wyżej preambule ustawy lustracyjnej. Według Sądu, z tego względu błędne było przyjęcie za podstawę obniżenia emerytury ubezpieczonego informacji o przebiegu jego służby - skoro jest ona dowodem jedynie jego zatrudnienia w jednostkach organizacyjnych wymienionych w dodanym do ustawy art. 13b. Podnieść należy, iż sama negatywna ocena działalności jednostki, w której odwołujący pełnił służbę na gruncie tegoż przepisu art. 13 b powoływanej ustawy emerytalnej nie daje podstaw do obniżenia indywidualnie

nabytych praw do emerytury. Należy podkreślić, że ustalona wynikiem tego postępowania działalność ubezpieczonego w zakresie ochrony granicy państwowej, polegająca w istocie na zwalczaniu przestępstw granicznych, same w sobie nie naszą żadnych znamion służby na rzecz państwa totalitarnego w rozumieniu w/w legalnej definicji tego pojęcia.

Okoliczności te nie dają zatem żadnych podstaw do przyjęcia, aby ubezpieczony B. J. faktycznie podejmował jakiegokolwiek zadania w zakresie zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli. Ze względu na powyższe nieprawidłowe było przyjęcie przez organ rentowy, iż ubezpieczony pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13 b i ponowne obniżenie jego emerytury na podstawie art. 15 c powołanej ustawy emerytalnej, albowiem przesłanki do zastosowania tej regulacji w odniesieniu do ubezpieczonego nie zostały spełnione. Dodatkowo trzeba zaznaczyć, iż odwołujący złożył w postępowaniu zaświadczenie wystawione przez Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej nr 8/17, z którego wynikało, że dane osobowe odwołującego nie są tożsame z danymi osobowymi, które znajdują się w katalogu funkcjonariuszy, współpracowników, kandydatów na współpracowników organów bezpieczeństwa państwa.

W tak ustalonym stanie faktycznym i prawnym rozstrzygnięcie sprawy nie wymaga też odnoszenia się do zarzutów dotyczących zgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej przepisów nowelizacji ustawy z dnia 16.12.2016 r., na naruszenie których wskazywał w odwołaniu ubezpieczony. Brak było zatem podstawy do zawieszenia postępowania na podstawie art. 177 § 1 punktu 3¹ k.p.c. o co wnosił organ rentowy.

Z tych względów Sąd na podstawie art. 477¹⁴§ 2 k.p.c. zmienił decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.